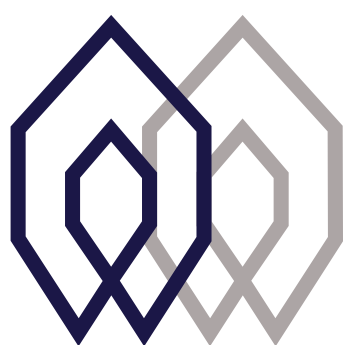

mei
2022

Koloniën van Weldadigheid

KOLONIËN VAN
WELDADIGHEID

UNESCO Werelderfgoed

COMMERCIEËLE BIJLAGE

#beleef #proef #weldadig

Kom wandelen of fietsen in de historische omgeving van Frederiksoord!

Hier beleef je de Koloniën van Weldadigheid (UNESCO werelderfgoed), in een prachtig decor van Nationale Parken. **Hét startpunt voor de mooiste routes door de Koloniën van Weldadigheid!**

In museum De Proefkolonie ga je even terug in de tijd. Vervolgens kun je te voet of te fiets de koloniedorpen met hun unieke erfgoed bekijken.

Huur je fiets in het **Fietstransferium**, neem een zakje nostalgisch snoepgoed van **'t Zoete schuurtje** mee voor onderweg en geniet van een heerlijk schepijsje van **IJssalon De Roze Big!**

Hier kun je terecht voor diverse types huurfietsen en e-bikes. De ideale uitvalsbasis waar je ook je banden op kunt pompen, de accu oplaadt of even bijkomt met wat lekkers. We geven je de mooiste routes mee en je kunt gratis parkeren. Kortom: alles voor een onbezorgde dag fietsplezier. Er zijn ook dependances in Doldersum en Willemsoord.

fietstransferium.com
0521 - 234900

IJSSALON DEROZEBIG

Zoek een plekje in de prachtige boerentuin en geniet van ons heerlijke schepijs. Afhankelijk van het seizoen maken we heerlijke ijsvarianties met vruchten en kruiden uit de schooltuin in Frederiksoord. Ons ijs is lokaal en vers... dat proef je meteen! Bezoek ons bij het Fietstransferium in Frederiksoord.

We zijn open op zonnige dagen

Daar waar eens de varkens verbleven, koop je nu de lekkerste snoepjes. 't Zoete schuurtje is een echt ouderwets snoepwinkeltje. Zuurstokken, toverballen, kaneelbrokken en duimdrop in oude snoeppotten en ouderwetse snoeprekken. Even terug in de tijd, maar er is ook snoep anno nu, dus voor ieders wat wils!

Bezoek ons bij het Fietstransferium in Frederiksoord.

Majoor van Swietenlaan 1 te Frederiksoord

19-22 JULI 2022

AMSLOD DRENTSE

Fiets4Daagse

DWARS DOOR DRENTHE MET AMSLOD

INSCHRIJVEN
FIETS4DAAGSE.NL

inschrijven?
scan de code

GASTVRIJ & OERGEZELLIG

De Koloniën van Weldadigheid: Nieuw UNESCO Werelderfgoed

Inleiding

De geschiedenis van de Koloniën van Weldadigheid leest als een historische streekroman, waarvan alleen de titel al enorm tot de verbeelding spreekt. Niet alleen is de geschiedenis van de zeven koloniën 204 jaar later zeer leesbaar, hij is ook tastbaar. De koloniën in Noord-Nederland leven als nooit tevoren.

Het is 1818 en Napoleon is uit Nederland vertrokken, het land in totale armoede achterlatend. Generaal Johannes van den Bosch ziet dat een derde van de bevolking afhankelijk is van de steun van anderen. Sociaal bewogen als hij is, maakt hij een plan om de armoede te bestrijden. Met de oprichting van de door Van den Bosch bedachte Maatschappij van Weldadigheid begint een invloedrijke geschiedenis.

Er komen in totaal 7 koloniën: 5 in Nederland, 2 in België en alle 7 aan de rand van het land, op goedkope heidegrond. Proefkolonie Frederiksoord werd als eerste opgericht, Wilhelmina-oord en Willemsoord volgen al snel. Iedere kolonie heeft zijn eigen karakteristieke kenmerken, maar overal ontstaat hetzelfde nieuwe landschap met de kenmerkende rechte lanen.

De Vrije Koloniën Frederiksoord, Wilhelmina-oord en Willemsoord, worden wel gezien als de bakermat van onze huidige verzorgingsstaat. Kinderen gaan verplicht naar school, er komen kerken, winkels, een rustoord en er is zelfs een eigen ziekenfonds. Ook aan ontspanning wordt gedacht met de realisatie van het eerste dorps huis van Nederland in Wilhelmina-oord en het Verenigingsgebouw in Veenhuizen. Geestelijk welzijn wordt ook verzorgd: de koloniën kennen vrijheid van godsdienst.

En er worden Onvrije Koloniën van Weldadigheid gesticht. Veenhuizen is hiervan het bekendste voorbeeld. Deze koloniën zijn voor bedelaars en landlopers die niet uit vrije wil naar een kolonie willen vertrekken. Ook weeskinderen vinden hier een plek. Zij worden hier allen

'verpleegd tot een beter bestaan'.

De sporen van het gedachtegoed van Van den Bosch zijn ruim 200 jaar later nog altijd terug te vinden. Een grote verscheidenheid aan monumenten vertelt het verhaal van deze bijzondere geschiedenis. De Koloniën van Weldadigheid zijn een lust om te ontdekken, zeker ook voor kinderen. En eigenlijk kun je bijna zeggen dat ze voor iedere inwoner van het Noorden in de achtertuin liggen. Een bezoek is dus zo gepland en gemaakt!

Daarnaast werden De Koloniën van Weldadigheid in de zomer van 2021 uitgeroepen tot UNESCO Werelderfgoed. Hiermee heeft het Werelderfgoedcomité van UNESCO 'de wereldwijde uitzonderlijke en universele waarde van deze landbouwkoloniën voor armoedebestrijding' in Frederiksoord-Wilhelmina-oord, Veenhuizen en de Belgische Kolonie Wortel, erkend. Er is vanuit het gebied 10 jaar samengewerkt om de UNESCO erkenning te verkrijgen. Een unieke samenwerking tussen betrokken inwoners, ondernemers en lokale overheden. Uniek en bottom up!

Nog altijd vind je in het unieke gebied veel sporen terug van de Maatschappij van Weldadigheid en het gedachtegoed van Generaal Johannes van den Bosch.

Nieuwsgierig geworden naar de Koloniën van Weldadigheid? Breng deze zomer een bezoek aan dit unieke gebied in Noord-Nederland.

Colofon

Koloniën van Weldadigheid is een commerciële uitgave van Mediahuis Noord in samenwerking met gemeente Westerveld en de Maatschappij van Weldadigheid

Eindredactie: Martine van der Linden, Martin Messing en Marike van der Molen

Teksten: Martine van der Linden en Marike van der Molen

Vormgeving: Jannus Walda

Fotografie: Koloniën van Weldadigheid en Rens Hooyenga

Startpunt voor de mooiste fietstochten!

Voor een actieve en heerlijke dag fietsplezier huur je een tweewieler bij het Fietstransferium. Het is de ideale uitvalsbasis voor een onbezorgde dag op de fiets. Parkeer hier heel eenvoudig je auto, laad de accu bij, pomp de banden op of kom even bij met wat lekkers. Uiteraard krijg je de mooiste routes mee. Welkom!

EMMEN | EXLOO | FREDERIKSOORD | GASSELTE | ORVELTE | RUINEN | VEENHUIZEN

www.fietstransferium.com

NATIONALE ARCHEOLOGIEDAGEN & OPEN MONUMENTENDAG

IN WESTERVELD

Ga ondergronds met een archeoloog en ontdek de OERmens in je tijdens de:

nationale
**ARCHEO
LOGIE** dagen

Datum zaterdag 18 juni 2022

Locatie Brasserie OER Holtingerveld in Havelte

Datum zondag 19 juni 2022

Locatie OERMuseum aan de Brink in Diever

MEER INFO & PROGRAMMA:

WWW.GEMEENTEWESTERVELD.NL/ARCHEOLOGIEDAGEN

Kom binnen kijken tijdens de 36^e editie van:

**OPEN
MONUMENTENDAG**

Data zaterdag 10 september &
zondag 11 september 2022

DEELNEMENDE MONUMENTEN & PROGRAMMA:

WWW.OPENMONUMENTENDAG.NL/COMITE/WESTERVELD

Noord Nu

3 maanden | 4 exposities | 23 kunstenaars

In de voormalige tuinbouwschool in Frederiksoord, Drenthe

Van donderdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 uur

Entree gratis

#1 | 26 mei - 12 juni

Tekeningen

Tienke Zijlstra, Lea Adriaans, Iris Burghout, Sarah Linde, René Heeres, Rita Rutten, Michiel Knaven, Ursula Metzler, Ingrid Pasmans, Hils Robbé, Esther Schlebos, Inge van der Storm

#2 | 16 juni - 3 juli

Schilderijen, installatie en videokunst

Martin de Jong, Albert Oost, Jochem Hamstra, John Kok, Mirjam Offringa, Akmar

#3 | 7 juli - 24 juli

Tekeningen, schilderijen, grafiek en ruimtelijk werk

Maria Berkhout, Inez Odijk, Ilse Kauffman

#4 | 28 juli - 14 augustus

Schilderijen en fotografie

Joop Vos, Indra Moonen

www.noordnu.nl | info@noordnu.nl

MUSEUM
DE PROEFKOLONIE
FREDERIKSOORD

**ZIE
BELEEF
VERWONDER**

BELEEF HET VERHAAL
van de Koloniën van Weldadigheid
UNESCO Werelderfgoed

Majoor van Swietenlaan 1a | 8382 CE Frederiksoord

WWW.PROEFKOLONIE.NL

(Marketing Drenthe)

Inspirerend verleden in Frederiksoord

In Frederiksoord stichtte de Maatschappij van Weldadigheid in 1818 de eerste Kolonie van Weldadigheid. Bij een bezoek aan het dorp brengen de rechte lanen en de verschillende monumentale gebouwen je terug naar die tijd. Kijk je verder, dan zie je dat de geschiedenis zich hier herhaalt. In positieve zin.

Minne Wiersma

(Rens Hooyenga)

Een lange rechte laan, geflankeerd door hoge bomen, komt uit bij een wit landhuis: huis Westerbeek. In 1818 nam generaal Johannes van den Bosch hier zijn intrek. Toen leefde een op de drie Nederlanders op straat, vaak met kinderen. Deze armoede was een erfenis van Napoleon, die tot 1813 heerste over Nederland. Aan Koning Willem I de taak om het land weer op te bouwen. Daarvoor schakelde hij onder anderen Van den Bosch in. Zijn visie was dat mensen de kans moesten krijgen om te werken, zodat ze weer zelfvoorzienend werden en sterker terug konden keren in de maatschappij. Met dit streven stichtte hij in Huis Westerbeek de Maatschappij van Weldadigheid.

Basis verzorgingsstaat

Nog steeds is de Maatschappij hier te vinden. Aan het roer staat nu Minne Wiersma. Hij schetst wat de Maatschappij ruim 200 jaar geleden zoal heeft gerealiseerd. „In 4 jaar tijd werden 439 kleine kolonieboerderijen gebouwd. Arme mensen kregen hier een dak boven hun hoofd, een inkomen en werkten op het land.

Kinderen moesten naar school, dat terwijl de leerplicht pas 80 jaar later werd ingevoerd. Elke maand werd geld opzij gelegd zodat mensen zorg konden krijgen. Was je te oud om te werken, dan was er een rustoord. Hier ligt de basis van de verzorgingsstaat. Dat weten veel mensen niet.”

Het complete verhaal van de kolonie in Frederiksoord komt op multimediale wijze aan bod in museum De Proefkolonie. Dit is een ideaal startpunt als je wandelend of fietsend het dorp en de natuurrijke omgeving wilt verkennen. De verhalen die het museum vertelt, maken het makkelijker om sporen uit het verleden te herkennen. Neem de lanen die Van den Bosch liet aanleggen. Die waren lijnrecht en om precies elke tachtig meter stond een kolonieboerderij. De Maatschappij heeft nog dertig woningen uit die tijd, die zijn nagenoeg geheel authentiek.

Levend gedachtengoed

Op het gebied van huisvesting, werk, scholing en zorg is het gedachtengoed van Van den Bosch nog steeds de basis voor de Maatschappij van

Weldadigheid. Al heeft die tegenwoordig een faciliterende, verbindende en initiërende rol. „In de voormalige mandenmakerij in Wilhelminaord, waar ook een kolonie was, zijn 13 energiezuinige appartementen gerealiseerd voor mensen met autisme”, noemt Wiersma als voorbeeld. „Die kunnen hier in een prikkelvrije omgeving leven en ze kunnen bijvoorbeeld helpen in het groenonderhoud. Bij dit project hebben we bemiddeld waar nodig.”

In Frederiksoord en omgeving is de geschiedenis dus zichtbaar én is zichtbaar hoe hij zich herhaalt. Het is nog steeds een relatief onbekend verhaal in Nederland, maar daar lijkt mede dankzij de titel UNESCO Werelderfgoed verandering in te komen. „Het aantal toeristen is flink toegenomen. We hebben meer vrijwilligers en meer dan 100 ondernemers hebben zich verenigd in Stichting Weldadig Oord om de Koloniën van Weldadigheid in ons gebied nog beter op de kaart te zetten. Die betrokkenheid is mooi om te zien.”

Bier van Eijk

JOUW BIER SPECIAALZAAK

JOUW BIER
SPECIAALZAAK

BINNENKORT OOK JOUW WIJN
SPECIAALZAAK

ROGIER EN MARJAN
VAN EIJK

KON. WILHELMINALAAN 76
FREDERIKSOORD

ODIE
WIJN

LUNCH - DINER - OVERNACHTEN DAGELIJKS OPEN
VANAF 10.00 UUR

*Speels, persoonlijk, eigenzinnig, stoer
en vooral voor iedereen!*

DORPSSTRAAT 16
HAVELTE

LUDEK
ETEN - SLAPEN

ludiekhavelte
 ludiekhavelte

TEL: 0521 34 51 55
WWW.LUDIEKHAVELTE.NL

Snelle levering

Bijna alles op voorraad

Herbebossing

100% plantagehout

Hoge kwaliteit

teakhout

Duurzaam

weerbestendig

De Grootste

van het Noorden
in Teakhouten
Tuinmeubelen

Inloopdagen vr. 10-20 uur za. 10-17 uur

Of op afspraak 0517-418306.

Zondags gesloten

Ludingaweg 33a, 8862 BL, Harlingen

www.smileteak.nl info@smileteak.com

Smileteak
100 % plantage teak

Beleef Frederiksoord!

De Proefkolonie Frederiksoord wordt als eerste van de koloniën opgericht en deze bijzondere geschiedenis is nu nog steeds overal in Frederiksoord zichtbaar. Het nieuwe Museum de Proefkolonie is het perfecte startpunt voor een bezoek aan het unieke gebied.

Museum de Proefkolonie

In dit museum ontdek je hoe de Koloniën van Weldadigheid zijn ontstaan. Je gaat 200 jaar terug in de tijd en beleeft het indrukwekkende verhaal van Generaal Johannes van den Bosch en de eerste bewoners van de koloniën. De stadse achterbuurten van toen, de armoede en de ellende van de eerste arme stedelingen die na een zware reis arriveren in de proefkolonie: je ontdekt deze en andere verhalen in het geheel nieuwe museum.

Monumentenwandelroute

Beleef het unieke verhaal in

het landschap. Wanneer je de Monumentenwandeleroute loopt, wandel je langs meer dan 30 monumenten in Frederiksoord en Wilhelminaoord. Ieder vertellen zij op hun eigen, unieke manier, het verhaal van de Koloniën van Weldadigheid.

Weldadig Fietsrondje

Het 36 kilometer lange Weldadig Fietsrondje voert je langs alle hoogtepunten in Frederiksoord, Wilhelminaoord en Willemsoord. Ook fiets je door een aantal Desperado Koloniën. Op de uitgebreide route- en gebiedskaart staan veel extra informatie en leuke weetjes.

Op avontuur met tram of Kolonie express

Stap in de Kolonietram voor een ritje door Frederiksoord en Wilhelminaoord. De gids op de tram kent het gebied als zijn of haar broekzak en laat je graag kennismaken met het gedachtegoed van Generaal Johannes van den Bosch.

De Kolonietram rijdt iedere zondag en in de schoolvakanties ook op dinsdag en donderdag om 13.30 uur. Het vertrekpunt ligt bij museum De Proefkolonie. Hier koop je ook de kaartjes à 4,00 euro per stuk. Voor groepen is de tram op afspraak te boeken.

Tijdens een belevingstocht met de Elektrische Kolonie Express ontdek je de koloniën onder begeleiding van een ervaren gids op een heel andere manier. Zo'n ritje is een leuk individueel uitje, maar ook zeer geschikt voor gezinnen of een dagje uit met familie of vrienden. Ga je mee op pad?

Deze zomer rijdt de Elektrische Kolonie Express iedere woensdag in Noordwolde en omgeving.

Leuk voor kids

Wist je dat Koning Willem II regelmatig op bezoek kwam in Frederiksoord? Koloniste Jansje Biemans weet er alles van. Zij vertelt je hoogstpersoonlijk alle geheimen uit de Koloniën van Weldadigheid. In de weekenden en tijdens de vakanties is Jansje te vinden in het Koloniehuisje.

Een paar honderd meter verderop staat een replica van het Kolonieschooltje in de Tuinbouwschooltuin. Hier krijg je les zoals de kinderen in de koloniën dat vroeger ook kregen. Maak kennis met juffrouw Gootjes, die nog vaak in het kolonieschooltje te vinden is.

Entreekaartjes zijn verkrijgbaar bij Museum De Proefkolonie of in het voormalig postkantoor in het Huygens Huys.

De Tuinen van Frederiksoord

Dankzij een gift van Majoor van Swieten werd in 1884 de Tuinbouwschool gesticht. Vanuit heel Nederland kwamen studenten, of 'tuinhazen', naar Frederiksoord. De school gaf de Maatschappij van Weldadigheid de gelegenheid meer invulling te geven aan de pijler 'praktijkscholing'.

De voormalige tuinbouwschooltuin van de G.A van Swietentuinbouwschool is sinds kort weer open. Het bruist hier van de bedrijvigheid en nieuwe activiteiten. Kom struinen in de tuinen!

De Tuinbouwschooltuin is vrij toegankelijk voor iedereen en geopend van zonsopgang tot zonsondergang.

Op ontdekkingstocht in de Koloniën van Weldadigheid? Bekijk alle informatie en activiteiten op: www.proefkolonie.nl www.weldadigoord.nl

Meer informatie?

Bij de verschillende Tourist Info Punten en musea in het gebied liggen diverse (gratis) fiets- en wandelroutes voor je klaar. Of kijk op www.weldadigoord.nl voor een compleet overzicht.

Je kunt je wandeltocht ook zelf uitstippelen via het wandelnetwerk. Geniet van al het moois dat je onderweg tegenkomt!

Wandel of fiets langs 200 jaar geschiedenis

Er is geen mooiere manier dan de Koloniën van Weldadigheid wandelend of fietsend te verkennen. Loop de Monumentenroute of fiets het Weldadig Fietsrondje. En er zijn nog veel meer wandel- en fietsroutes verkrijgbaar. Een actieve manier om het landschap en de geschiedenis van het gebied optimaal te beleven.

Strafkolonie,
pauperparadijs en
gevangenisdorp:
Veenhuizen was
het allemaal

het gevangenis museum laat je vrij

www.gevangenismuseum.nl

nationaal vlechtmuseum noordwolde

Het museum vertelt over de rotanindustrie in Noordwolde en hoe het dorp zich ontwikkelde tot 'Vlechtdorp van Nederland'. Hoe hing dit samen met de zware leefomstandigheden in de veengebieden? Wat was de invloed van de Koloniën van Weldadigheid? U ontdekt het allemaal in het Nationaal Vlechtmuseum.

Ook wordt op een interactieve en kindvriendelijke manier duidelijk dat er ook nu nog op de hele wereld wordt gevlochten. De nieuwe audiotour is uw digitale gids.

Deze zomer is er bovendien een speciale expositie over Nederlandse topontwerpers en een Land Art kunstroute.

Wilt u op de foto
in dé Stoel van
Rik Felderhof?
Ook dát kan!
Hij staat bij ons!

**Mandehof 7
Noordwolde
0561 43 18 85**

www.vlechtmuseum.nl

Open: dinsdag tot en met zaterdag van 10.30 tot 17.00

VEENHUIZEN BOEIT

OVERNACHTEN

Hotel Restaurant Bitter en Zoet
www.bitterenzoet.nl

Lammert's Hoeve Gastenverblijven en B&B
lammertshoeve.nl

Vakantiewoningen Gevangenis Museum
vakantieveenhuizen.nl

De Consistorie
logiesveenhuizen.nl

Het Veenhuysje
veenhuysje.nl

ZIEN EN BELEVEN

InVeenhuizen, wandelen met gids Peter Bos
inVeenhuizen.nl

Brouwerij en proeflokaal Maallust
maallust.nl

Kaasmakerij Kaaslust
kaaslust.nl

Gevangenis Museum
gevangenismuseum.nl

De Koloniën van Weldadigheid (Veenhuizen, Frederiksoord en Wilhelminaoord in Nederland en Wortel-Kolonie in België) zijn op 26 juli 2021 ingeschreven op de UNESCO-Werelderfgoedlijst.

Het Verenigingsgebouw
hetverenigingsgebouw.nl

Koffie en theetuin Zunnescien
zunnescien.nl

Actief Veenhuizen
actiefveenhuizen.nl

Tuinen van Weldadigheid
detuinenvanweldadigheid.nl

VEENHUIZENBOEIT.NL

Tip! Twee eeuwen geschiedenis, die u met eigen ogen kunt bekijken tijdens één van de wandelroutes door Veenhuizen.

De wandelroutes zijn verkrijgbaar bij het Toeristisch Informatie Punt (TIP).

BOEi en Het Drentse Landschap hebben sinds juli 2021 het ensemble Veenhuizen onder hun hoede. Onder de vlag van hun eigen nieuwe stichting, de Nieuwe Rentmeester, beheren ze sindsdien 84 monumenten en 45 hectare grond in en rondom het voormalig koloniedorp Veenhuizen. Het doel is om het historisch erfgoed ook voor de komende generaties te behouden.

Omvangrijke missie voor erfgoedbeschermers Veenhuizen

In de vrije kolonie Frederiksoord moesten de landlopers en bedelaars aan allerlei verplichtingen voldoen. Konden- of wilden ze dit niet, werden ze uitgezonden naar de onvrije kolonie Veenhuizen (oorspronkelijk bedoeld als wezengesticht) om getuigt te worden.

Erfgoed bewaren

Hoewel de tijd van de koloniën al lang voorbij is, is Veenhuizen nog steeds een gevangenisdorp; er zijn 2 penitentiaire inrichtingen gevestigd. „Het is bijzonder dat in een dorp als Veenhuizen na ruim 200 jaar nog steeds gevangenen wonen”, zegt Sonja van der Meer, bestuurslid van de Nieuwe Rentmeester en directeur van Het Drentse Landschap. „Uiteraard niet vergelijkbaar met de situatie

van toen. Maar een klein deel van het dorp is nog steeds een onvrije kolonie, zou je kunnen zeggen. De Nieuwe Rentmeester stelt zich ten doel om dit erfgoed, deze geschiedenis, te bewaren voor de eeuwigheid.”

Stichting de Nieuwe Rentmeester wil een aantal van de historische gebouwen in

Veenhuizen doorontwikkelen zodat ze toekomstbestendig worden en blijven. „We doen dit deels vanuit dezelfde visie die Jeroen van den Bosch had, dus met de focus op structuur en zelfvoorzienendheid. Maar ook andere thema's zoals zorg, duurzaamheid en energie spelen een rol. We willen bijvoorbeeld kijken of we de

panden energieneutraal kunnen maken.”

Verder is het Gevangenis-museum in Veenhuizen uit haar jasje gegroeid, waardoor de wens bestaat om uit te breiden. En het wegwerken van achterstallig groenonderhoud staat hoog op de agenda. „Daarnaast willen we ervoor zorgen dat het dorp beter toegankelijk wordt. Mensen komen hier en lopen een redelijk vaste route waarbij sommige mooie plekken wel eens over het hoofd worden gezien. We willen Maallust, Kaaslust en het Verenigingsgebouw bijvoorbeeld meer ontsluiten en de verhalen van het Derde Gesticht beter voor het voetlicht brengen.”

Nieuwe energie

Door met belanghebbenden in

gesprek te gaan, ideeën te verzamelen en samenwerkingen aan te gaan, wordt de basis gelegd voor het ontwikkelplan van de Nieuwe Rentmeester. In dat plan zal invulling gegeven worden aan de toekomst van het ensemble Veenhuizen, met het verhaal van Veenhuizen als basis. De plannen maakt de Nieuwe Rentmeester samen met bewoners, huurders, gemeente en provincie. „We willen het dorp beter op orde brengen. Zodat het meer te bieden heeft voor toeristen én dat tegelijk de leefbaarheid in het dorp behouden blijft.”

Genoeg te doen dus. Van der Meer: „Het kost tijd, maar het is ontzettend leuk om te doen. Er is veel energie en enthousiasme in het dorp. Veenhuizen leeft echt!”

Sonja van der Meer

Beleef Veenhuizen!

Veenhuizen is een kleine plaats, maar vergis je niet. Er is genoeg te zien en te beleven om er een paar dagen te vertoeven. Voor jong en oud en voor liefhebbers van natuur, geschiedenis en bijzondere, waargebeurde verhalen.

Smaakvol bezoek aan Maallust

Toen Veenhuizen nog een koloniedorp was, verdienden de verpleegden hun kost en inwoning terug in de fabrieken op het Maallust Complex. Na het sluiten van dit hoofdstuk, raakten de gebouwen in verval. Sinds 2011 zijn ze weer in volle glorie te bewonderen. Daarnaast kun je een smaakfestijn beleven bij bierbrouwerij Maallust, Piepers&Paupers en kaasmakerij Kaaslust. In laatstgenoemde maakt meester kaasmaker Jan Craens zalige kazen. Jong, oud en van koe-, schaap- of buffelmelk. Bierliefhebbers kunnen in Maallust altijd iets naar hun smaak vinden. Hoppig blond, bijvoorbeeld, of een Zware Jongen, maar altijd met karakter.

Complex Maallust, Hoofdweg 140 in Veenhuizen

www.maallust.nl

www.kaaslust.nl

www.piepersenpaupers.nl

Terug in de geschiedenis

Het Gevangenis­museum slaat een brug tussen heden en verleden. Je vindt hier verhalen van vroeger en nu over armoede, verpaupering, misdaad en straf. Je leert ook hoe het leven in kolonie Veenhuizen was. Weeskinderen en bedelaars werden hier opnieuw opgevoed, leerden er werken of zaten een straf uit. En dat waren andere straffen als die van nu, zoals het museum laat zien. Het Gevangenis­museum toont echte slaapkooien, een koepelgevangenis en een modern cellenblok. Door het verhaal van vijf personen die een misdaad hebben begaan, leer je over hoe een arrestatie, veroordeling en gevangenschap er vroeger uitzagen.

Avonturen voor kinderen

Voor kinderen is een bezoek aan Veenhuizen een spannend

avontuur. Ze kunnen bijvoorbeeld een ritje maken in de Boevenbus. Die heeft vroeger tienduizenden gevangenen vervoerd tussen hun woon- en werkgesticht. Nu gaat hij langs gevangenen die in gebruik zijn en langs monumentale gebouwen. De chauffeur (van de Boevenbus) vertelt geanimeerd over het dorp. Hoe toepasselijk is het om daarna zelf de cel in te gaan? In de rode pannen, een voormalige gevangenis, kunnen bezoekers een kijkje nemen in de cellen, de isoleerafdeling en de luchtkooi. De beleving hoe het was om in deze strafgevangenis te moeten leven voelt levensecht.

De paden op

Veenhuizen nodigt uit om op verkenning te gaan. De hort op met een gids is een aanrader. Zo is er de Verboden Dorp Tour voor wandelaars. Peter is zo'n

gids. Hij leidt gezelschappen door lange lanen en toont de bijzondere plekken in Veenhuizen in iets meer dan twee uur. Peter kwam op vijfjarige leeftijd op de kolonie wonen en heeft in de meeste gevangenen gewerkt. Een vat vol verhalen, dus.

Het is ook mogelijk om een fietstocht te maken. Iemand als Peter kent de omgeving als zijn broekzak en toont de plekken waar je anders niet snel komt. Vast onderdeel is een bezoek aan de bijzondere begraafplaats. Het trieste verleden van de dwangkolonie Veenhuizen is hier zichtbaar en voelbaar. De tocht duurt anderhalf uur.

Bekijk alle informatie en activiteiten op

www.gevangenis­museum.nl

www.veenhuizenboeit.nl

www.inveenhuizen.nl

‘Als je door de tijd heen kijkt, zie je meer’

De 'Luistertocht door het Pauperparadijs' is geen rondje door Veenhuizen, het is een luistertocht door een boek. „Zo heb ik het ook benaderd. Wat kun je hier zien? Wat vind ik de moeite waard om te vertellen en te tonen?“, vertelt Suzanna Jansen, schrijfster van onder meer de bestseller Het Pauperparadijs.

Vergeten geschiedenis

De geschiedenis van de armenkolonie is een vergeten geschiedenis. „Dat heeft twee redenen: het gaat over armelui en die zijn niet interessant, en het is geen succesvol verhaal geweest. Voor mij is het belangrijk dat we het wél horen, want het verhaal van het armengesticht in Veenhuizen is een verhaal van ons allemaal. Bovendien is het een verhaal van nu.“

„Het gaat over hoe wij als samenleving omgaan met mensen die het zelf niet redden. Er zijn veel dingen veranderd, maar we zijn nog steeds geneigd neer te kijken op mensen die minder be-deeld zijn. Het gat tussen de mensen die met beleid en goede bedoelingen proberen armoede op te lossen en de mensen waarover het gaat, is enorm.“

In de ruimte plaatsen

„Door er een luisterverhaal van te maken, kon ik het verhaal en de geschiedenis echt in de ruimte plaatsen. Bijvoorbeeld:

je komt op een bepaald moment bij een grasveld en je ziet ook alleen een grasveld. Wanneer ik je dan vertel wat daar is gebeurd, hoeveel weeskinderen daar onvrijwillig hebben gewoond, dan zie je ineens iets heel anders.“

Deze luistertocht trekt je mee naar andere tijdslagen. „Het is een uitnodiging om door de tijd te kijken. Dan zie je namelijk meer. Daarna kun je al die plekken nooit meer als 'ge-woon' zien. Die diepgang en een goed, historisch verhaal is wat je krijgt als je de luister-tocht boekt. „En een heel

©Tessa Posthuma de Boer

mooie wandeling of fietstocht“, vult Suzanna aan. „Je maakt wat mee, hoort en ziet een goed verhaal én hebt een leuke dag.“

Theatrale luistertochten door Frederiksoord en Veenhuizen

Nieuwe Luistertocht in Frederiksoord

Net als Suzanna Jansen stamt ook Philip Freriks af van een kolonist. „Een grootmoeder uit de directe lijn kwam begin 19e eeuw in de Koloniën van Weldadigheid terecht“, begint Freriks te vertellen. „Anna Christina kwam uit Utrecht en was een dochter van de in die tijd redelijk succesvolle schilder Nicola Wicart. Je zou dus zeggen dat zij uit een goed nest kwam. Zo kun je maar zien: in armoede terecht komen is lang niet altijd het gevolg van waar je vandaan komt.“

Niet alledaags

„Anna Christina heeft 13 dan wel 16 kinderen van evenzo-veel mannen gekregen. Uiteindelijk is zij van de Vrije Kolonie naar de Strafkolonie in Veenhuizen verplaatst. Toen ik in het Gevangenis-museum was voor opnames, kwamen we ook in één van de voormalige slaapzalen. Er werd geslapen in hangmatten, waarin Anna Christina overleed. De mat werd vervolgens dichtgevouwen en als lijkwade gebruikt. Zo is ze in een van de mas-sagraven begraven.“

Smokkelen

Verhalen als deze zijn er te over. „Wanneer je de fietstocht maakt, stop je op bepaalde plekken. Dan vertel ik vervolgens waar je bent en wat hier vroeger speelde. Mensen die naar de koloniën gingen, probeerden aan de regels te ontsnappen; ze smokkelden een beetje, dronken alcohol. Er werd veel gedaan wat niet mocht.“

Tijdens de luistertocht leer je iets over een belangrijk onderdeel van de Nederlandse geschiedenis. Wat heel bijzonder is, benadrukt Freriks. „Het was een heel concrete poging om mensen in armoede een toekomst te bieden. En armoede is van alle tijden.“

Voor meer informatie en reserveren van deze theatrale luistertochten:

Luistertocht door het Pauperparadijs
www.gevangenis-museum.nl

Luistertocht door de Vrije Koloniën (vanaf 20 mei 2022)
www.proefkolonie.nl

LENTEFAIR in volle glorie MIDDENIN KOLONIËN

Na enkele omzwervingen in de tijd, wegens de pandemie, is de Lentefair dit jaar terug in het vertrouwde Moederdagweekend. Op 7 en 8 mei omarmt de fair van Dagblad van het Noorden als vanouds de geneugten van het buitenleven in De Tuinen van Frederiksoord. De tomatencrèche met haar tientallen unieke tomatenplanten is opnieuw geopend, even verderop staan de Agapanthus planten te wachten op een nieuwe eigenaar en weer of geen weer, Robert van Kwekerij de Jonkheer verkoopt zijn vaste planten altijd in korte broek. De Lentefair is minstens zo verrassend als vertrouwd. Nieuwe muzikanten spelen in de boomgaard, het Kolonie-informatiepunt ziet deze editie het levenslicht en de nieuwste culinaire samenwerking met De Tippe maakt de fair gezelliger dan ooit.

GEZELLIGHEID EN goed eten

Zon, gezelligheid en lekker eten: het is genieten deze editie van meerdere keukens op de Lentefair. Bij Artostiek scoor je tosti's en flammkuchen, vanuit hun omgebouwde Citroën verkoopt De Koffieblok espresso's, cappuccino's, americano's met zoete lekkernijen, pancakes haal je bij The Foodtrailer, een vers frietje scoor je bij Total More Partyservice en voor vegan friendly hapjes, gerechten en gebak met een speelse twist kun je terecht bij Vegan Keuken. De Tippe is op de fair als een centrale brasserie in een stad: je treft bekenden en er zit altijd wel wat lekkers op de kaart voor je bij. Geen Lentefair zonder poffertjes en ijs. De lekkerste kleine pannenkoekjes haal je bij de altijd populaire Poffertjeskraam, voor ambachtelijk ijs kun je op twee plekken terecht: bij IJsoerderij Saks en IJsmakerij Tikje Anders.

JOUW startpunt: KOLONIE-INFORMATIEPUNT

Zoveel te zien en zoveel te doen in de Koloniën, maar waar te beginnen? Het Kolonie-Informatiepunt op de Lentefair is er dit jaar om jou wegwijs te maken. Of je nu het gebied als gezin wilt ontdekken, van een beetje actie houdt, nieuwsgierig bent naar het museum of het gebied culinair wilt ontdekken, de Kolonie-experts wijzen jou de weg.

Beleving IN DE BOOMGAARD

Muziek maakt de kleurrijke boomgaard, die in mei volop in bloei staat, nóg een stukje mooier. In het speciaal als het live wordt gebracht. Dit jaar spelen Myrddin Hammer en Beatriz twee dagen live op de fair. De één is pianist en laat zich graag inspireren door (modern) klassiek en hiphop. De ander is een singer-songwriter die jazzy deuntjes maakt. Zij worden vergezeld door David Globe. Deze goochelaar spreekt de taal van de magie en laat je slechts met één gedachte achter: 'hoe is dit mogelijk?' Voor bezoekers met groene vingers die kamerplanten willen leren stekken in water of potgrond, hebben we ook iets leuks: tijdens de fair krijg je tijdens de workshops van PUUR Drents en Crazy.plantlady_Tessa alle tips en tricks. Schrijf je nu online in!

FIJN binnen EN buiten WONEN

Zodra de eerste zonnestralen zich laten zien werpen we een blik naar buiten, en weten we vaak dat er werk aan de winkel is. Het is tijd om de tuin, het balkon of het dakterras zomerklaar te maken. Terwijl we hiermee druk zijn dromen we ondertussen over een nieuwe loungeset, vers groen in onze tuin of een 'beach vibe' op ons balkon. Op de fair hebben de leukste woonspecialisten zich verzameld om deze dromen werkelijkheid te maken. Kom shoppen bij onder meer De Oude Meubelschuur, Rotan Living, Smileteak en Gewoon Ziezo.

7 +
8 MEI
2022

De Tuinen
Frederiksoord

dvhnlentefair.nl

De Lentefair is op 7 en 8 mei van 10.00 tot 17.00 uur geopend. Ontdek alle standhouders en het programma op onze website.

